

Delegering av straffansvaret för yttre miljö och arbetsmiljö

Lunchseminarium den 17 januari 2013

Pia Pehrson
Anna Lundberg
Foyen Advokatfirma

Vad krävs för en giltig delegering?

- Det ska finnas ett behov av delegering
- Mottagaren ska vara självständig och kompetent
- Delegeringen ska vara tydlig

Vad innebär ”behov av delegering”?

Ett behov finns ofta om den som innehar ansvaret för yttre miljö/arbetsmiljön inte är rätt person eller befinner sig på rätt plats för att ha möjlighet att omedelbart påverka den yttre miljön/arbetsmiljön.

Exempel: Ofta delegerar styrelsen/VD sitt arbetsmiljöansvar till platschefen som har lättare att direkt upptäcka och fatta de beslut som behövs för en god arbetsmiljö. Avseende yttre miljön delegeras ofta ansvaret till en miljöchef/platschef.

Mottagaren ska vara självständig och kompetent;

- Den som mottar delegationen ska vara självständig i förhållande till den som delegerar
- Den som mottar delegationen ska ha rätt att fatta självständiga beslut avseende yttre miljö/arbetsmiljön och ha de ekonomiska förutsättningarna (budget) för detta
- Kunskap (helst gått kurser) Kunskapskravet ska vara uppfyllt innan delegation sker

Delegationen ska vara tydlig

Det måste klart och tydligt framgå av delegationen vilket ansvar som överflyttas

Vad händer om alla krav inte uppfylls

Delegationen är inte gällande och den delegerande har alltjämt kvar det straffrättsliga ansvaret för yttre miljö/arbetsmiljön

Hovrätten över Skåne och Blekinges dom av den 19 april 2012 i mål nr B 2701-11

En elektriker (anställd av annat bolag) går in i Sydåtervinnings lokaler och blir påkörd av en hjullastare och avlider av sina skador

- Frågan är om det inträffade utgör ett arbetsmiljöbrott och i så fall vem som är ansvarig

Brister i arbetsmiljön;

- Någon riskbedömning av arbetet i sorteringslokalen där elektrikern avled hade inte gjorts
- Sydåtervinning har inte samordnat arbetet med att förebygga olyckor med företaget som elektrikern var anställd i
- Det fanns inga allmänna skydds- och trafikregler för sorteringslokalen. Sådana regler borde delgetts entreprenörer och bolaget borde följt upp att reglerna följts

Vilka personer kunde bära ansvaret

På Sydåtervinning fanns VD och en arbetsledare

- Det saknades skriftlig delegation men i arbetsledarens anställningskontrakt framgick visst ansvar för arbetsmiljön och meningen var att arbetsledaren skulle överta arbetsmiljöansvaret
- Både VD och arbetsledaren var aktiva inom arbetsmiljöarbetet
- Arbetsledaren hade inte ekonomiska befogenheter att vidta mer omfattande arbetsmiljöåtgärder

Domslutet;

Viss del av arbetsmiljöansvaret ansågs delegerat till arbetsledaren men inte hela.

VD och arbetsledaren dömdes för arbetsmiljöbrott genom vållande till annans död till Villkorlig dom och 60 DB

Företaget ålades även företagsbot om 1 miljon kronor

Lärdom av domslutet

I kraven på behov av delegering, självständighet och kunskap och en tydlig delegering ingår även kravet på att det finns en **tydlig uppdelning** av arbetsmiljöarbete

Hovrätten för Nedre Norrlands dom av den 26 juni 2012 i mål nr B 434-11

En järnvägsbro i Älandsfjärden rasar och fem arbetstagare faller 20 meter ner mot marken. Två av arbetstagarna avlider av sina skador medan två drabbas av svåra kroppsskador. Medan den återstående arbetstagaren utsatts för livsfara och fara för svårare kroppsskada.

– frågan är om det inträffade utgör ett arbetsmiljöbrott (vållande till annans död och kroppsskada och framkallande av fara för annan) och i så fall vem som är ansvarig.

Broprojektet - konstruktionen

- Järnvägsbron - samverkanskonstruktion med en farbaneplatta av betong på en lådformad stålbalk
- Temporär gjutform bestående av trä, en konstruktion där gjutformen vilade på träknektar
- När gjutningen pågått ett tag upptäcktes att en glipa uppstått mellan knektarna och stålbalken samt att en sträva böjt sig
- Personal på Skanska bedömer att gjutningen kan fortgå

Åtal och talan om företagsbot

Åklagaren gör gällande att gjutformen i trä inte var dimensionerad för den belastning den utsattes för under gjutningsarbetena samt att konstruktionen av træknektarna som använts i gjutformen varit bristfälliga och knektarna har inte monterats på ett tillräckligt säkert sätt

Vilka bolag/personer kunde bära ansvaret

- Skanska (totalentreprenören för brobygget) – Väljer att inte överklaga sin dom från tingsrätten där bolaget ålades en företagsbot om 6 miljoner kr.)
- Skanskas produktionschef och samordningsansvarige (har ansvaret för att arbetsplatsen varit säker)
- Örnsköldsviks Takstolstillverkning AB, ÖTAB (tillverkar och levererar tråknektarna till gjutformen på Skanskas begäran) – Bolaget går under processen i konkurs och drar tillbaka sin överklagan
- Ansvarig företrädare för tillverkningen av tråknektarna (VD för ÖTAB)
- Construction Software Center Europé AB, CSC (utfört beräkningar och tillverkningsritning för tråknektarna på ÖTAB:s begäran)
- Ansvarig för ritningar och de beräkningar som gjorts på tråknektarna

Hovrättens domskäl -Anledningen till broraset;

- HovR; ”det går inte med säkerhet slå fast vad som utlöste raset av bron”
- Teorierna för förloppet kan inte fastställas men parterna är överens om;
- Knektkonstruktionen hade inte rasat om den försetts med sju horisontella strävor i enlighet med det till ritningen av knekten fogade beräkningsunderlaget från CSC som bifogats avtalet mellan Skanska och ÖTAB

Hovrättens domskäl

- Skanskas produktionschef och samordningsansvarige - Han har haft rätt att lita på att det annan kompetent personal meddelat honom varit korrekt. Han kan omöjligt vara insatt i alla detaljer i projektet.
- Ritnings- och beräkningsansvarig/CSC - Något avtal har inte funnits mellan Skanska och CSC. Bolaget har därför inte haft någon möjlighet att påverka arbetsmiljön vid brobygget varpå både påföljd för ritnings- och beräkningsansvarig och företagsbot för bolaget inte kan utdömas.
- Ansvarig företrädare för tillverkningen av tråknektarna (VD:n på ÖTAB) – det är inte visat att gliporna (skarvar) i vissa tråknektar lett till raset. Han var emellertid skyldig att upplysa Skanska om behovet av avsträvning men Skanska hade redan agerat varpå kausalitet inte förelåg mellan det inträffade och knekttillverkarens handlingar.

Lärdom av domen

Även om reglerna för delegation av straffansvar är uppfyllda görs alltid en enskild bedömning i det specifika fallet

(Arbetsmiljöansvar kan aktualiseras även om en delegering inte skett)

Tack för er uppmärksamhet!

Pia Pehrson

M: 0733-22 84 42

D: 031-743 21 97

pia.pehrson@foyen.se

Anna Lundberg

M: 0737-19 51 42

D: 031-743 21 99

anna.lundberg@foyen.se

Stockholm

Jakobsbergsgatan 22
103 89 Stockholm

Telefon: 08 506 184 00

Göteborg

Stora Nygatan 33
411 08 Göteborg

031 743 20 60

Malmö

Södergatan 15
211 34 Malmö

040 661 56 50

Falun

Åsgatan 41
791 71 Falun

023 794 790

